

УДК 379.835(477)(045)

Д. М. Ільченко*кандидат архітектури, доцент кафедри містобудування
Національного авіаційного університету***І. В. Пиж***студентка 4-го курсу інституту Аеропортів
Національного авіаційного університету*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ДИТЯЧИХ СПОРТИВНО-ТУРИСТИЧНИХ БАЗ В УКРАЇНІ

Анотація: досліджується сучасний стан закладів активного відпочинку туристичного спрямування для дітей на прикладі Карпатського регіону. Виявлені основні тенденції розвитку дитячих спортивно-туристичних баз, розроблені вимоги щодо їх формування.

Ключові слова: туристична база, активний відпочинок, дитячий туризм.

Постановка проблеми. В туристичній галузі, яка спрямована на задоволення потреб населення в активному відпочинку, особливе місце посідає дитячий туризм, орієнтований на соціально важливу категорію нашого суспільства – зростаюче покоління. Розвиток дитячого туризму сьогодні в Україні є особливо актуальним, оскільки він забезпечує не тільки аспекти фізичного оздоровлення дітей, але й дає змогу пізнати свою Країну, має патріотично-виховне значення, а також реалізує конституційне право кожної дитини на відпочинок. Таким чином, проектування територій активного відпочинку для дітей – популярний і перспективний напрям в архітектурі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Огляд літератури за даною тематикою довів недостатність вивченості питань формування об'єктів спортивного туризму для дітей. Деякі аспекти організації закладів відпочинку та розвитку туризму були розглянуті у роботах [1-9].

Мета даної статті – провести аналіз та виявити сучасні тенденції, за яких формуються дитячі спортивно-туристичні бази в Україні.

Основна частина. Система закладів дитячо-юнацького відпочинку в сучасній Україні нараховує близько 100 туристичних центрів і краєзнавства учнівської молоді та станцій юних туристів. Діяльність позашкільних навчальних закладів туристичного напрямку спрямовується на залучення вихованців, учнів і слухачів до активної діяльності з вивчення історії рідного краю та довкілля, світової цивілізації, географічних, етнографічних, історичних об'єктів і явищ соціального життя, оволодіння практичними вміннями та навичками з туризму та краєзнавства.

Відпочинок – важлива частина життя, під час якої відновлюються фізичні сили, відбувається зняття нервової напруги. У світовій практиці туризму достатньо розвинений напрям спортивного відпочинку. Для спортивного відпочинку характерні подорожі, особливо ті, які пов'язані з подоланням труднощів. По засобах пересування виділяють піший, лижний, водний (сплав на байдарках, плотах, дерев'яних або надувних рафтах, катамаранах, шлюпках, яхтах і т.д.), кінний та велосипедний види спортивного відпочинку. Окремо виділяють спелеотуризм (відвідування печер), альпінізм (сходження на гірські вершини), гірський відпочинок (піші мандрівки горами з метою подолати певну кількість гірських перевалів). Спортивний (активний) відпочинок – це також різні види відпочинку на морі (дайвінг, серфінг, яхтинг, водні лижі, тощо) і в горах (катання на лижах, санях, сноуборд, пара- і дельтапланеризм і т.д.).

Наразі найвищий туристичний потенціал в нашій країні має Карпатський регіон – Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська та Чернівецька області. Це пов'язано з його унікальною природною побудовою (наявність Карпатської гірської системи) та кількістю об'єктів історико-культурної спадщини. Регіон має значну туристично-оздоровчу базу – понад 500 готелів, турбаз, санаторіїв і пансіонатів, більшість з яких було побудовано ще за часів СРСР. З 1990-тих рр. у гірських районах з'явилося понад 100 приватних турбаз з 4-5-зірковим рівнем сервісу. З початком ХХІ ст. деякі місцеві автомагістралі перетворюються у міжнародні транзитно-туристичні коридори з розгалуженою інфраструктурою приватних мотелів, кемпінгів, ресторанів, сервіс-центрів, що обслуговують транзитно-туристичні потоки.

З метою популяризації внутрішнього туризму в регіоні, залучаючи наявну туристичну інфраструктуру, розроблено близько 150 туристичних маршрутів різної тематики та складності. Ведеться постійна робота щодо їх облаштування, маркування та реклами.

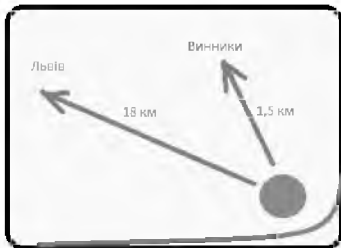
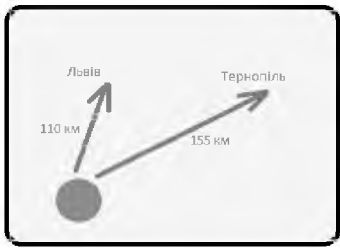
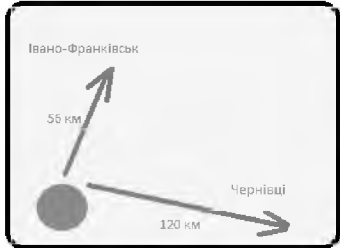
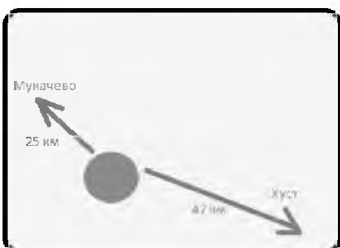
В межах даного дослідження, для визначення основних напрямків активного відпочинку були проаналізовані дитячі спортивно-туристичні бази (ДСТБ), що активно працюють та мають попит в Україні. Результати аналізу зведені у таблиці 1.

При організації активного відпочинку на спортивно-туристичних базах обов'язково має враховуватись вікова категорія відпочиваючих. Діти старшого шкільного віку – підлітки 11-16 років, потребують влаштування майданчиків (або приміщень) для проведення специфічних культурно-масових заходів (дискотек, спортивних змагань та ін.), що пов'язано з їхньою фізичною активністю. Для дітей молодшого шкільного віку (6-10 років), враховуючи їх вікові психологічні особливості – швидку зміну настрою, непосидючість, тощо,

необхідно забезпечити комплекс приміщень (та майданчиків) для активних (рухливих ігор, фізичних вправ) і пасивних (читання, логічних ігор) розваг.

Таблиця 1

Основні напрямки активного відпочинку в дитячих спортивно-туристичних базах України

№ п/п	Назва ДСТБ	Розміщення	Кількість місць	Основні напрями активного відпочинку
1.	«Полонина»	смт. Славсько-Сколівського району Львівської області 	41 особа	- гірськолижний спорт; - прогулянки на конях; - туристичні подорожі та мандрівки
2.	«Карпати»	с. Кам'янка Сколівського району Львівської області 	68 осіб	- гірськолижний спорт; - дослідження; - туристичні подорожі та мандрівки
3.	«Україна»	смт. Ворохта, Івано-Франківська обл. 	160 осіб	- велоспорт; - маунтінбайк; - мініфутбол; - спортивний покер
4.	«Троянда Закарпаття»	с. Загаття, Іршавський район Закарпатської області 	60 осіб	- водний спорт; - велоспорт; - туристичні подорожі та мандрівки

При високій спортивній активності у дітей існує небезпечність травмування чи перевантаження, що має враховуватись при організації ДСТБ.

Досліджені ДСТБ розраховані на обслуговування трьох типів туристичних маршрутів: пізнавально-екскурсійних, спортивних і оздоровчих. В найбільш поширених турбазах, сформованих на двох останніх типах маршрутів, передбачається можливість проведення туристичних змагань і походів, а також навчання навичкам спортивного туризму тощо. Для цього створюється відповідна територія, на якій розміщуються необхідні споруди та майданчики.

Отже, на основі зазначено, визначено що до організації ДСТБ пред'являються особливі вимоги, які доцільно поділити на групи: архітектурної естетики, функціонального наповнення, технічної безпеки.

Архітектурна естетика ДТСБ

Всі досліджувані об'єкти розташовані у мальовничих куточках Карпатського регіону. Їх архітектура базується на характерних фахверкових дахах та використанні дерев'яних матеріалів і конструкцій, потребує реновації відповідно до сучасних можливостей. Окрім цього, ДСТБ повинні мати масштаб, співрозмірний природному оточенню, характеризуватися багатством і пластичністю форм, що безпосередньо направлено на психофізичне оздоровлення дітей.

Функціональна наповненість ДТСБ

Відомо, що туристична база має забезпечувати умови для проживання, харчування, розваг, відпочинку та спорту. Туристичні бази спортивного спрямування потребують оснащення певним обладнанням і мають відповідати нормам забезпечення повноцінного відпочинку.

Так, для визначених напрямків активного відпочинку характерна діяльність, пов'язана з високою фізичною активністю, що вказує на відповідний рівень фізичної підготовки. Загалом ДСТБ можуть також бути місцем проведення змагань, отримання відповідних спортивних розрядів. Для реалізації спортивного відпочинку в першу чергу необхідно створити умови для проведення подібних заходів. Спортивний сегмент архітектурно-містобудівної організації ДСТБ повинен забезпечити коло доцільних фізичних навантажень, відповідно до віку та інтересів відпочиваючих.

На деяких ДТСБ, де під спортивну зону відведено невелику ділянку, необхідно формувати універсальні майданчики, що поєднують відразу кілька ігрових полів: волейбольне, баскетбольне, міні-футбольне, бадмінтон, тенісний корт і т.д.

Технічна безпека ДТСБ

При організації дитячих закладів відпочинку важливо брати до уваги підвищені вимоги до техніки безпеки. При активному туризмі велику увагу

треба приділяти вимогам до надання при необхідності першої медичної допомоги.

Висновки. Отже, при формуванні спортивно-туристичних баз для дитячого відпочинку спостерігається основна тенденція забезпечення таких умов, які максимально задовільняють потребу дитини в активних видах відпочинку, заняття відповідними видами спорту, задоволення свого хоббі. Головними гальмуючими чинниками в Україні ще й досі залишаються відсутність якісної інфраструктури як цілісної системи та відповідного до міжнародних стандартів правового поля для здійснення туристичної діяльності, науково-дослідницького забезпечення галузі та інші.

Література

1. Барановский М.И. Комплексы отдыха и туризма. – К.: Будывельник, 1985. – 104 с.
2. Бейдик О.О. Рекреационно-туристичні ресурси України: Методологія та методи аналізу, термінологія, районування. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. – 395 с.
3. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: монографія / Борушак М. – Львів : ІРД НАН України, 2006. – 288 с.
4. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – 386 с.
5. Мацола В.І. Рекреационно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.
6. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 256 с.
7. Шульга Г.М. Архитектурно-планировочная организация горнолыжных комплексов: Дис. ... канд. арх. – К., 1990. – 147 с.
8. Шульгіна Л. М. Тенденції розвитку туристичного ринку України / Л.М. Шульгіна // Зб. наук. праць «Проблеми системного підходу в економіці». – Вип. 7. – К. : НАУ. – 2004. – С. 65–68.
9. Щур Ю.В., Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм. – К.: Альтерпрес, 2003. – 232 с.

Аннотация

В статье исследуется современное состояние учреждений активного отдыха туристического направления для детей на примере Карпатского региона. Выявлены основные тенденции развития детских спортивно-туристических баз, разработаны требования по их формированию.

Ключевые слова: туристическая база, активный отдых, детский туризм.

Annotation

The article examines the current status of institutions active leisure tourism destination for children as an example of the Carpathian region. The basic trends in the development of children's sports and tourist facilities, developed requirements for their formation.

Keywords: tourist center, leisure, children's tourism.